

Kommunal- og distriktsdepartementet

Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Vår referanse: 23/02871-3
Arkivkode: 060
Saksbehandler: Hallvard Hoen
Deres referanse:
Dato: 21.11.2023

KS' innspill til ny nasjonal digitaliseringsstrategi

KS har allerede i ulike sammenhenger kommet med muntlige innspill til hva vi oppfatter som særlig viktig i inngangen til arbeidet med ny nasjonal digitaliseringsstrategi, og følger her opp med et skriftlig. KS vil sammen med medlemmene også i fortsettelsen jobbe aktivt for at den nye strategien blir framtidsrettet og relevant for både offentlig og privat sektor. Dette innspillet er med andre ord ikke det siste fra vår side, og vi ser fram til videre samarbeid med departementet og dialog med andre samarbeidspartnere om strategiarbeidet.

Innspillet baserer seg på en rekke bidrag og tilbakemeldinger fra ulike deler av samstyingsstrukturen for digitalisering i kommunal sektor. Blant annet KommiT-rådet og Digitaliseringsutvalget. Men tar også utgangspunkt i den løpende dialogen om utfordringsbildet innen digitalisering med KS' ordinære sentrale og regionale politiske og administrative organer, samt de erfaringer KS selv har gitt vår nasjonale rolle i digitaliseringsarbeidet på vegne av sektoren. I tillegg har vi ivarettatt hovedtrekkene i det som kom fram i innspillsmøtet gjennomført tidligere i høst i samarbeid med departementet.

Strategiens betydning for kommunal sektor

Den nye digitaliseringsstrategien er av stor betydning for kommunal sektor, men kommunal sektor er også av stor betydning for strategien. Det er nemlig i kommunene og fylkeskommunene størstedelen av de offentlige tjenestene leveres. Det er her og i landets mange private virksomheter den nasjonale digitaliseringsstrategien skal omsettes i praktisk handling og bidra til det digitale og grønne skiftet.

FN sier at 2/3 av bærekraftsmålene kun kan løses gjennom regional og lokal innsats. Kommunal sektor, som den store offentlige tjenesteleverandøren og sentrale aktøren i samfunnsutvikling og beredskap, står samtidig overfor betydelige samfunnsutfordringer. Særlig vil mangel på kompetanse og folk ramme også kommuner og fylkeskommuner.

Digitalisering er et av flere verktøy vi må ta i bruk for å ruste oss for samfunnsutfordringene vi står overfor, slik blant annet Helsepersonellkommissjonen også slår fast. Digitalisering og kunstig intelligens vil ikke først og fremst ta jobbene fra folk – vi trenger alle, men heller kunne bidra til mer spennende arbeidsoppgaver, at vi kan oppnå bedre bruk av ressursene våre og ikke minst være et helt nødvendig virkemiddel for å kunne levere godt på velferdsoppgavene også i fremtiden. En forutsetning er at vi ikke bare digitaliserer på toppen av dagens måte å jobbe på, men at vi oppnår gevinster og muligheter for å frigjøre ressurser ved å innovere tjenester, organisering og roller gjennom nye og bedre måter å organisere arbeidet på. Innovasjon må derfor være en sentral komponent i digitaliseringsstrategien.

KS spør annethvert år landets kommunedirektører om hvilke arbeidsgivertema de opplever som særlig utfordrende. I 2023 svarte 80% av respondentene at «gevinstrealisering ved digitalisering» var meget eller ganske utfordrende. Statusen som det mest utfordrende arbeidsgivertemaet i kommunal sektor har tilhørt «gevinstrealisering ved digitalisering» siden 2017 (som også var første gang det ble spurt om), og andelen som vurderer den som utfordrende har økt jevnt siden.

Utfordringene knyttet til gevinstrealisering må tas høyde for når man utvikler nasjonale fellesløsninger. De må tilpasses behovene i førstelinjen der tjenestene leveres. I stor grad har digitale løsninger blitt innført for å digitalisere selve forvaltningen, ikke understøtte tjenesteproduksjonen overfor innbyggerne. Samtidig har krav til dokumentasjon og rapportering som løsningene skal ivareta økt. Resultatet har i mange tilfeller blitt økt administrativ byrde framfor frigjort kapasitet til de kommunale oppgavene.

Men det finnes selvsagt også eksempler på digitale løsninger som kan bidra til bedre og mer effektive tjenester. Vesentlig er det da at det må sikres kapasitet og ressurser til å innføre løsningene og endre måten å arbeide på. Risikoen ved å ikke finansiere for dette, vil være at det i stedet for å frigjør ressurser – binder kapasitet og gjør det vanskeligere å ivareta behovene tjenestene skal løse.

Finansiering av felles løsninger må dessuten henge sammen med hvor gevinstene oppstår, hvis ikke risikerer man at løsninger med høy samfunnsnytte ikke tas i bruk. Samtidig er det en utfordring at det er samfunnsnytte som først og fremst dokumenteres i statlige digitaliseringsprosjekter. Mange digitale fellesløsninger har primært nytte for innbyggere eller andre aktører enn kommunene. Pålegg om gevinstrealisering i kommunene forutsetter dokumenterte netto kostnadsbesparelser også for virksomhetene, hvis ikke vil det kunne gå utover kapasitet å levere tjenester og ressurser til helt nødvendig omstilling i kommunene selv.

Om dagens strategi

«En digital offentlig sektor» har hatt stor betydning for samarbeidet mellom kommunal og statlig sektor på digitaliseringsområdet. Selv om bevisstheten hos statlige etater fortsatt varierer. Samstyringsprinsippene og kravet om involvering av KS i en tidlig fase av alt digitaliseringsarbeid med relevans for kommunal sektor har gitt effekt. Gevinstene ved tidlig og representativ involvering av kommunal sektor er mange, blant annet mer effektiv ressursutnyttelse, bedre involvering og eierskap i kommunal sektor i stort, sammenhengende digitale tjenester og høyere opplevd kvalitet på de digitale tjenestene hos innbyggere, næringsliv og frivilligheten.

KS' medlemmer uttrykker at retningen på dagens strategi er god, men at den mangler tilstrekkelig gjennomføringskraft. Medlemmene etterspør effektfulle tiltak og nasjonal vilje til å prioritere innsatsen som kreves for at ambisjonene skal realiseres. Det mangler ikke på statlige strategi- og handlingsplaner. Årsakene til manglende framdrift kan være mange, for eksempel utilstrekkelig finansiering av tiltak og en fragmentert statlig styring av feltet der fagsektorene som besitter de største ressursene først og fremst fokuserer på egne tiltak. Skate har blant annet pekt på utfordringer knyttet til styring og finansiering ved tverrsektorielt samarbeid. Regelverksutfordringer og kompetansemangel trekkes også ofte fram. Flere av disse bremseklossene må adresseres, men det er viktig at det er rotårsakene tiltakene rettes mot og ikke kun symptomene. KS har forventninger til at den nye departementsorganiseringen kan bidra til økt gjennomføringskraft og mer helhetlig styring av feltet.

Forventninger til den nye strategien

I det følgende er noen av KS' forventninger til den nye strategien ut over de generelle nevnt innledningsvis.

Sammenhengende tjenester

En forutsetning for å oppnå mer sammenhengende digitale tjenester, er et velfungerende økosystem av nasjonale fellesløsninger – der den felleskommunale FIKS-plattformen er en av flere viktige løsninger med en viktig rolle i utvikling av sammenhengende tjenester. Det er essensielt at samspillet mellom økosystemet og omkringliggende løsninger og tjenestens bruk av dem er robust. Det siste året har vi opplevd flere uheldige episoder som viser at dette ikke alltid er tilfellet. Dette har blant annet medført at taushetsbelagt post og bekymringsmeldinger sendt mellom virksomheter ikke har nådd mottakerne på et vis som har gjort dem i stand til å agere på informasjonen. Slike episoder er ikke bare uheldige for de det gjelder i den enkelte sak og som kanskje ikke fikk den oppfølgingen de skulle hatt. De påvirker også tilliten til offentlige tjenester i negativ retning.

Den nye strategien må bidra til at det nasjonale digitale økosystemet i større grad understøtter effektiv og robust samhandling mellom aktører på tvers av fagsektorer og forvaltningsnivå. For å få til det må det investeres i fellesløsninger og samspillet dem imellom. Det er ikke den enkelte fellesløsningen som skal fungere best mulig, men verdikjedene de inngår i helt frem til den enkelte innbygger og ansatte som skal ha tilgang til nødvendig informasjon for å kunne gjøre jobben sin på vegne av brukere og innbyggere. Og her spiller kommunal sektor en nøkkelrolle.

Arbeidet med livshendelsene har bidratt til nye måter å jobbe på for å oppnå mer sammenhengende tjenester, blant annet gjennom økt samarbeid for å bedre forstå brukernes behov. Flere av de regionale digitaliseringsnettverkene har engasjert seg sammen med KS i arbeidet med livshendelsene. Det er viktig at arbeidet med sammenhengende tjenester fortsetter, og at påbegynt arbeid fullføres. Arbeidet må også sees i sammenheng med regjeringens arbeid med målrettede samfunnsoppdrag.

Ambisjonen om sammenhengende tjenester gikk som en rød tråd gjennom den forrige strategien. Og den slo fast noen viktige prinsipper for samarbeid mellom kommunalt og statlig forvaltningsnivå: Reell innflytelse, representativ deltakelse fra kommunal sektor med KS som tilrettelegger for det, og tidlig involvering, senere endret til involvering hele veien. Helt uavhengig av arbeidet med livshendelsene har dette bidratt til realisering av en rekke sammenhengende tjenester mellom stat og kommunal sektor, og en helt ny måte på arbeide sammen på.

Samtidig er det i praksis deling av data på tvers av fagsektorer og forvaltningsnivå som vil være en av de meste avgjørende innsatsfaktorene for utvikling av sammenhengende tjenester. Dette fordrer felles samarbeid om både standarder og utvikling av regelverk og regelverksfortolkning, og at IKT-systemene som anvendes i det offentlige har strukturerte data og er bygget på åpne standarder som tilrettelegger for deling av data mellom virksomheter.

Siden lansering av strategien har KS gjennom Landstinget (KS' øverste styrende organ) fått en forsterket rolle og tydelig oppdrag på digitaliseringsområdet fra sine medlemmer. Medlemmene har også etablert regionale digitaliseringsnettverk (diginettverk) over hele landet som bidrar til å knytte den nasjonale innsatsen nærmere hver enkelt kommune og fylkeskommune. For økt takt i digitaliseringsarbeidet må samarbeidet mellom statlig og kommunal sektor videreutvikles.

KS ser et sterkt behov for en styrket samordning også på statlig side, i takt med den økte samordningen som skjer i kommunal sektor. Det oppleves fortsatt for stor grad av fragmentert innsats fra statlig side. Dette er dårlig samfunnsøkonomi og står også i veien for utvikling av robuste økosystem og effektiv samhandling.

Den nye strategien må også tydeliggjøre hvordan samarbeidet i offentlig sektor også skal inkludere privat sektor på en god måte.

Digitaliseringsvennlig lov- og regelverk

Det er ikke bare teknologien som må fungere for å oppnå mer sammenhengende tjenester, det juridiske må også legges til rette for det. Vi har fortsatt et lov- og regelverk i Norge som ikke er tilstrekkelig tilpasset et digitalt samfunn. Det medfører en rekke utilsiktede konsekvenser som man neppe var klar over da lovene ble utformet. I noen tilfeller kan det også være at det ikke er selve loven som er lite digitaliseringsvennlig, men tolkningen av den.

Dagens situasjon kan føre til at digital samhandling ikke blir realisert, at teknologien blir svært kompleks, lite effektiv og sårbar eller en analog omgåelse fordi de digitale løsningene ikke støtter behovene for samarbeid om og med innbygger. I det daglige ser vi at praksis som, gjennom pragmatiske helhetsvurderinger med innbyggers behov i sentrum, ble akseptert i den analoge hverdagen, blir stanset i den digitale. Blant annet fordi juridiske vurderinger i for liten grad avveier hensyn og regelverk mot hverandre, men fortolkes fragmentert og i absolutte termer. Realiteten kan bli at vi setter vernet om informasjonen om enkeltmennesket, høyere enn det behovet mennesket har for koordinert bistand fra det offentlige. Det er nok av eksempler på at vi på grunn av dette ikke har evnet å ivareta innbygger på en god måte, noen ganger med fatale og livsødeleggende konsekvenser.

Vi bør legge bedre til rette for løsninger der innbygger selv kan styre tilgangen til egne personopplysninger, og fullmaktsløsninger der pårørende kan gis mulighet til å ivareta innbyggers behov på deres vegne.

Kompetanse

Digital kompetanse er en nødvendig forutsetning for deltakelse i arbeid, utdanning, samfunnsliv og ulike sosiale sammenhenger. Dette innebærer at innbyggerne må være rustet med de nødvendige ferdigheter og kunnskaper for å kunne dra nytte av digitale offentlige tjenester. Samtidig må også medarbeidere og ledere ha tilstrekkelig digital kompetanse for å utføre sitt arbeid på best mulig måte.

Men også virksomhetene som helhet må være organisert og ha kompetanse for digital transformasjon.

Det er avgjørende å forstå at en vellykket digitalisering krever en mangfoldig kompetansebase som inkluderer ekspertise innenfor områder som sikkerhet, personvern, forvaltning, drift, prosess, virksomhetsarkitektur, tjenstedesign, gevinstanalyser, anskaffelsesarbeid og prosjektstyring – for å nevne noe, men også kunnskap om hvordan dette kan omsettes i en ny og forbedret arbeidshverdag og sees i sammenheng med utvikling av nye arbeidsprosesser, ny organisering og nye roller i virksomheten. Dette krever helt nye måter å organisere den samlede tjenesteutviklingen på.

Det er et stort digitalt kompetansebehov i kommunal sektor. Over 90 % av respondentene i KS' arbeidsgivermonitor, svarer at det i ganske eller meget stor grad er behov for å utvikle «IKT-ferdigheter / digital kompetanse» blant medarbeiderne generelt. SSB rapporterer også om utfordringer knyttet til rekruttering av IKT-spesialister blant 72 % av kommunene og 90 % fylkeskommunene i 2023.

Det er behov for flere studieplasser for å sikre tilstrekkelig med IKT-spesialister i framtiden og det er nødvendig med en systematisk kompetanseheving i offentlig sektor som helhet. Kompetanse innen digitalisering bør være en del av alle grunnutdanninger, for å styrke den helhetlige kompetansen også blant dem som anvender teknologi. Det er viktig at strategien bidrar til rammebetingelser også for utvikling av kompetanse utenfor de ordinære utdanningsløpene.

Digital inkludering

Det er også et stort kompetansebehov hos innbyggerne. Det er et mål at alle innbyggere skal få likeverdige offentlige tjenester, uavhengig av bakgrunn, språkkunnskaper og alder. Tilgang til likeverdige offentlige tjenester handler om å ha like sjanser til å delta og å bidra i samfunnet. I praksis handler det om at alle må ta inn over seg, og tilpasse seg til, at befolkninga er mangfoldig med mange ulike ressurser og behov.

Alle som får gevinster av digitaliseringen, både offentlige og private virksomheter, må ta et større ansvar for alle dem som sliter med den digitale hverdagen. Skal vi sikre likeverdige tjenester, må alle gi bedre veiledning til tjenestene vi leverer.

Det bør også være forutsigbart for innbyggerne hvor de kan få hjelp med ulike digitale spørsmål. I dag varierer tilbudene om digital veiledning ut ifra hvor i landet du bor. Til tross for trange budsjetter har mange bibliotek og kommunale servicekontor etablert veiledningstilbud i digital kompetanse, ofte i samarbeid med frivillige lag og foreninger.

Men, ikke alle innbyggere vil selv kunne bruke tjenestene med god veiledning. Det må derfor finnes gode løsninger for at innbyggere kan la seg representere av andre, som familie og pårørende. Altså må vi ha gode fullmaktstjenester, samlet for offentlig, ev. også privat sektor. Jamfør det som også er omtalt under behov for regelverksutvikling.

Personvern og informasjonssikkerhet

Det er ikke lenge siden flere kommuner i grenseområdet mot Russland ble utsatt for det som fremstod som et målrettet cyber-angrep. Kommuner og fylkeskommuner kjennetegnes av sammensatte tjenesteområder på tvers av fagsektorer, der virksomheten som helhet deler felles infrastruktur og funksjoner innen IKT og personvern. Aktørbildet på statlig side oppleves fragmentert og lite samordnet. KS har over tid fremmet kommuner og fylkeskommuners ønske om færre aktører å forholde seg til innen informasjonssikkerhet og personvern. Dette bør også være samfunnsøkonomisk å foretrekke. KS er opptatt av at statlig veiledning og annen støtte gir lavest mulig kompleksitet for våre medlemmer. I forbindelse med Stortingets vedtak av St prop 78s i 2022, kartla KS en rekke aktuelle tiltak for å bedre informasjonssikkerheten i kommunal sektor. I tillegg til ønsket om etablering av et styrket responsmiljø for kommunal sektor, bør det med fordel gjøres andre nasjonale tiltak som KS tidligere har oversendt departementet.

De største utfordringene knyttet til personvern i digitalisering av kommunale tjenester, er at tjenestene er komplekse og kan involvere ulike sektorer. Dette må tas i betraktning for å sikre en helhetlig tilnærming til personvern. Det vil være nødvendig å analysere målene med digitaliseringen for å identifisere og håndtere disse utfordringene. Dette er en forutsetning for et vellykket samspill mellom personvern og digitalisering. I denne sammenhengen er god informasjonssikkerhet en nødvendig forutsetning for å oppnå et sterkt personvern. KS vil særlig trekke fram følgende tre behov knytta til personvern og mulige tiltak.

Det er for det første behov for økt kompetanse, mer effektiv ressursbruk, felles forståelse og samhandling innenfor kommunal sektor knyttet til personvernarbeid. Man bør vurdere å etablere et kompetansemiljø/senter for personvern i kommunal sektor som kan bidra til økt samordning. Senteret kan ha ansvar for å koordinere arbeid på tvers av kommunene, og mellom kommunal sektor, næring og statlige organer.

For det andre er det behov for koordinert arbeid innenfor regelverksutvikling også her, med en mer harmonisert tilnærming til regelverksanvendelse. Dette er helt sentralt for å få til et samspill mellom

digitalisering og personvern og er avgjørende for trygg og lovlig digitalisering. Det kan for eksempel være å:

- i fellesskap finne det faktiske handlingsrommet GDPR legger opp til for kommunal sektor
- styrke nasjonalt arbeid med personvernkonsekvensvurderinger knyttet til lovarbeid
- samordne nasjonale tilpasninger i sektorregelverk (jamfør avsnittet om digitaliseringsvennlig lov- og regelverk)

Det er for det tredje behov for å løfte personvern til politisk nivå. Et mulig tiltak er for eksempel å tilby kompetanseheving for lokalt og regionalt folkevalgte for å få personvern høyere opp på den politiske agendaen.

Tilgang til høyhastighets internett

En forutsetning for å kunne nyttiggjøre seg fullt ut av mulighetene digitaliseringen byr på, er tilgang på høyhastighets bredbånd. For kommuner og fylkeskommuner løftes tilgang til høyhastighets internett til alle der de bor og arbeider, og dekning der de ferdes, som avgjørende for å kunne utvikle og benytte gode digitale tjenester. Vi trenger næringsutvikling i hele landet, og at primærtjenestene landbruk, fiske og skogdrift skal ha gode digitale tjenester. Like viktig er det for våre medlemmer å utvikle offentlige tjenester med stadig mer teknologi. Hele to av fem kommuner, og 1 av 5 fylkeskommuner, rapporterte i 2022 at infrastrukturen var et hinder for digitaliseringsarbeidet.

Dekningsundersøkelsen NKOM har gjort i år viser at 96,6 prosent av alle husstandene tilgang til fast bredbånd med hastighet over 100 mbit/s. Vi nærmer oss målet om å nå alle husstander, men vi må spørre oss om hvor lenge 100 mbit/s er tilstrekkelig, hvor raskt det går i utbyggingen som gjenstår – og behovet for dekning også der vi ferdes og arbeider. Uten tilgang til internett til alle, er det spesielt vanskelig å omstille kommunal sektors tjenesteproduksjon, og lav arealdekning går ut over beredskapsevne og mulighet til å håndtere kriser som oppstår. Strategien bør derfor skissere tiltak for å nå nåværende mål, sette nye, og vise tiltak som sikrer skalering av den digitale infrastrukturen i takt med behovene.

Kunstig intelligens

Kunstig intelligens (KI) omtales av mange som den mest potente generelle teknologi vi noensinne har sett. Det er forventet at generativ KI vil være i nær alle IT-produkter vi kjøper om kun få år. Teknologien er potent, og kan blant annet krympe ytelse mellom høyt og lavt utdannede, og forsterke menneskenes yteevne – både med hensyn til kvalitet og produktivitet. Den kan brukes til mer enkle oppgaver både internt i virksomheter og i tjenester til innbyggere og næringsliv. Men, KI kan også være revolusjonerende, og endre måten tjenester leveres på fundamentalt. KI, som annen teknologi, kan også utgjøre trusler mot samfunnet generelt, og for tilliten til offentlig sektor om det er brukt feil eller ondsinnet. Strategien bør derfor skissere tiltak som gir intensiver til ansvarlig utforskning og utprøving av KI, samt trygg og etisk forsvarlig bruk av KI i offentlige virksomheter.

En viktig driver for utvikling av KI er tilgang til data. For kommunal sektor er det mange av de samme utfordringene som man møter i digitaliseringsarbeidet for øvrig, som også vil gjøre seg gjeldende for å kunne ta i bruk KI i tjenestene. Svært mye av informasjonen som er lagret digitalt er ustrukturert, samtidig som informasjonen ofte er innelåst i proprietære systemer som i liten grad tilrettelegger for deling av data. Også regelverket for deling og anvendelse av data til sekundærformål vil kunne legge barrierer for utnyttelse av KI i tjenestene. Trolig vil bruk av leverandørmarkedet være helt avgjørende for kommunal sektors mulighet til å utnytte KI i praksis. Særlig der KI er en integrert del av infrastruktur og løsninger som brukes i det daglige. Det er for øvrig viktig å koble digitalisering med innovasjon og bærekraftsagendaen i en helhetlig forståelse. KS har i dag en politisk samarbeidsavtale med KDD om innovasjons- og

bærekraftsagendaen, noe vi mener vil være svært viktig også i det videre samarbeidet med Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet om dette.

Digitalisering er grenseløst

Den teknologiske utviklingen innen kunstig intelligens og digitalisering generelt går raskt og den skjer på tvers av landegrenser. Store globale teknologiselskaper som Apple, Microsoft, Alphabet og Amazon er alle regnet blant de fem største aksjeselskapene i verden, blant de ti største finnes det totalt syv teknologiselskaper. Selskapene leverer en rekke tjenester og løsninger til både privat og offentlig sektor i Norge og er sånn sett svært viktige for at vi skal lykkes med å nå de målene vi setter oss på digitaliseringsområdet. Samtidig er de ikke nødvendigvis så opptatt av å tilpasse seg hvert enkelt lands ønsker og behov, for eksempel knyttet til personvern og andre etiske hensyn.

EU har av den grunn spilt en nøkkelrolle ved å innføre felles lov- og regelverk, blant annet innen personvern, for hele unionen og EØS-tilknyttede land. Det har vist at ved å stå sammen på tvers av landegrenser, er det mulig å få selv de største teknologiselskapene til å endre retning. Arbeidet som gjøres i EU for å regulere bruk av kunstig intelligens er også banebrytende.

Det er derfor viktig at Norge aktivt deltar i utformingen av EUs politikk på området og gjør gode forberedelser til eventuell innføring av nye EU-regelverk i Norge. Kommunal sektor må involveres i dette arbeidet i tråd med samstyringsprinsippene.

Mennesker, samfunn og teknologi

Digitalisering og teknologi har dramatisk endret samfunnet vårt de siste tiårene. Bruk av sosiale medier har både bidratt til normalisering av hat og trusler mot folkevalgte, og påvirket valg. Bruk av stadig mer avansert kunstig intelligens i algoritmene som styrer både ordinære medier og sosiale plattformer kan gjennom påvirkning av politiske oppfatninger og polarisering av ståsted i ytterste konsekvens utgjøre en trussel for demokratiet.

Ikke minst har bruk av teknologi endret hvordan vi bruker og deler informasjon, og samhandlingen og relasjonene mellom oss mennesker. De som vokser opp i dag, forholder seg på en helt annen måte til digital teknologi i hverdagen sin, både i skolehverdagen og på fritiden, enn tidligere. I stadig økende grad stilles det spørsmål om hvilken påvirkning bruk av digitale medier har på dagens unge, som bruker flere timer i døgnet på sosiale medier. Algoritmene som styrer de mest populære plattformene styrer i sterk grad de inntrykkene og kunnskapen de får om verden omkring seg, og om hverandre. I skolen har digitale enheter – som var ment som supplerende til fysiske læremidler – mange steder fortrent bok og papir fordi skolene ikke har ressurser til begge deler. ChatGPT har på få måneder endret skolehverdagen. Hvordan påvirker det læringen, livene deres, deres relasjoner til hverandre og hvordan de oppfatter seg selv?

Alle mennesker er i større eller mindre grad påvirket av teknologien vi omgir oss med, det gjelder også de eldre. Hva gjør det med alderdommen og opplevelsen av sosial tilhørighet mot slutten av livet at tjenester som tidligere ble utført av mennesker, nå i større grad er overlatt til teknologiske verktøy?

Selv om bruk av teknologi representerer et stort mulighetsrom i hvordan vi kan levere gode tjenester på nye og mer effektive måter, har utvikling gått så fort at vi i liten grad har adressert de konsekvensene dette har i et litt større bilde. I en tid der psykiske utfordringer, ensomhet og utenforskap er en voksende utfordring, er det viktig at vi har et bevisst forhold til samspillet mellom menneske og teknologi, og bygger kunnskap om hvordan det påvirker både oss som individer og samfunnet rundt oss.

Vi må ta i bruk mulighetene som teknologi gir oss på en bevisst måte, uten at viktige samfunnsverdier går tapt. Digitaliseringsstrategien må adressere dette som tema.

KS ser, som nevnt innledningsvis, fram til videre samarbeid med departementet om en ny nasjonal strategi og håper at våre innspill så langt er til nytte.

Med hilsen

Kristin Weidemann Wieland
Områdedirektør

Asbjørn Finstad
Avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur